

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Naturmiljöenheten, Vattenmiljö
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Diarienummer
M2021/00092

Datum
2021-05-22

Remissvar *Havet och människan* (SOU 2020:83)

BirdLife Sverige har tagit del av Miljömålsberedningens delbetänkande *Havet och människan* (SOU 2020:83). Föreningen lämnar nedan ett kort remissvar, med fokus på några för oss särskilt viktiga frågor.

BirdLife Sverige anser att Miljömålsberedningens delbetänkande är väl genomarbetat och att de presenterade förslagen till lagändringar och nya instruktioner bör genomföras skyndsamt. Vi ställer oss således bakom de allra flesta av Miljömålsberedningens slutsatser och förslag, däribland att riksdagen ska instifta en havsmiljölag.

Fokus på fåglar

Fåglar behandlas i mycket begränsad utsträckning i delbetänkandet, trots att denna djurklass är en betydande del av marina ekosystem. Fåglar ger därtill i många sammanhang tydliga indikationer på förändringar i ekosystemen. Till exempel visar en regional populationsökning av skarv att tillgången på (åtminstone viss typ av) fisk är god. Den kraftiga nedgången hos ejder¹ är högst sannolikt kopplad till blåmusslornas antal och kondition.

BirdLife Sverige anser att en handlingsplan för havsmiljön måste inkludera undersökningar och åtgärder som syftar till att stärka populationerna av kraftigt minskande och hotade arter som ejder, alfågel och svärta (samtliga beroende av musslor). Vi vet att orsakssambanden är komplexa, men att åtminstone vidare undersöka eventuell försämrad status och lägre näringsinnehåll hos blåmusslor, samt utföra åtgärder så att viktiga musselbankar bibehålls, torde vara givna åtgärder.

Kunskapsunderlag

I delbetänkandets sammanfattning konstateras att "*Miljömålsberedningen lämnar flera förslag för att få fram nödvändiga data och underlag om havsmiljön. Det handlar om att organisera miljöövervakning och datavårdskap samt att genomföra marin kartering.*" BirdLife Sverige tillstyrker detta, vilket är i linje med våra ståndpunkter som vi framfört i tidigare havsplaneringsprocesser. Däri har vi bland annat pekat på att underlagen för vilka områden som är mest betydelsefulla för födosökande fåglar är mycket bristfälliga. Viktig grundläggande kunskap saknas helt enkelt om var prioriterade områden för fåglar (och andra organismer) borde pekas ut.

Skyddsområden

BirdLife Sverige står med full kraft bakom förslaget att införa ett etappmål som innebär att minst 30 % av Sveriges havsområden ska vara skyddade till 2030. Detta är helt i linje med internationella konventioner och strategier, däribland Europeiska unionens *The Green Deal* och *Biodiversity Strategy for 2030*.

¹ Ottvall R. 2012. *Ejderns och andra musselätande dykänders minskning i Östersjön*. Rapport från miljöforskningsberedningen, Statens offentliga utredningar.

Vi vill särskilt framhålla att det idag finns ett flertal hot mot marina fågelarter som kan och bör undanröjas genom inrättande av nya marina skyddade områden, vilket utgör ett grundläggande krav enligt Europeiska unionens naturvårdsdirektiv. Därtill måste skarpere regleringar införas i befintliga marina skyddsområden. BirdLife Sverige noterar att stora marina Natura 2000-områden, däribland *Hoburgs bank och Midsjöbankarna*, saknar ändamålsenliga regleringar av sjöfart och fiske.

BirdLife Sverige anser att Södra Midsjöbanken, vilken utgör ett av världens viktigaste övervintringsområden för den globalt hotade alfågeln, ska införlivas i Natura 2000-området *Hoburgs bank och Midsjöbankarna*. [Detta förefaller nu vara en relativt enkel sak, eftersom den av E.ON planerade vindkraftparken (som troligen var huvudorsak till att Södra Midsjöbanken "ritades bort" från Naturvårdsverkets förslag till skyddsområde) inte längre förefaller vara aktuell just på själva banken.] Vi anser även att Sverige, via IMO, ska verka för att ett "Area to be Avoided" införs vid Södra Midsjöbanken.

BirdLife Sverige tillstyrker med kraft Miljömålsberedningens förslag 18.9.4 "att regeringen ska verka för att IMO fattar beslut om att farlederna för den kommersiella fartygstrafiken i särskilt känsliga områden i Östersjön ändras/läggs om. Beslutsunderlag ska hämtas in från berörda myndigheter. Följande områden avses: a) Över Salvorev, mellan Fårö och Gotska sandön, b) Mellan Norra Midsjöbanken och Hoburgs bank".

BirdLife Sverige förordar därvidlag en modifiering så att fartygstrafik i nuvarande rutt norr om Norra Midsjöbanken och norr om Hoburgs bank, istället fördelas till nuvarande djupvattenrutt öster om Norra Midsjöbanken och öster om Hoburgs bank samt till nuvarande fartygsrutt väster om Gotland, i enlighet med förslag i Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:24. Detta är helt i linje med det som i delbetänkandets sammanfattning anges som ett avsevärt behov av regleringsarbete när det gäller "beslut om flytt av farleder för internationell sjöfart bort från områden med höga naturvärden".

Utsläpp

"Havs- och vattenmyndigheten föreslås få ett utpekad ansvar för att sjöfartens påverkan på havsmiljön beaktas", medan "Sjöfartsverket och Transportstyrelsen föreslås få tydligare ansvar för sjöfartens påverkan på marina ekosystem". Detta är nödvändiga förtydliganden som måste innebära ett bättre och mer omfattande tillsynsarbete, men därtill krävs starkare regelverk som kan tillämpas på internationell nivå. Idag förefaller det i princip omöjligt att komma till rätta med de alltjämt fortgående utsläppen som skapar förödelse i våra hav². Förutom redan otillåtna utsläpp bör Sverige även, via lämpliga regelverk, tillse att idag lagliga utsläpp av lastrester från kemikalietankfartyg förbjuds i marina skyddade områden inom svensk ekonomisk zon.

För BirdLife Sverige,

Daniel Bengtsson
Fågelskyddsansvarig
BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

Lotta Berg
Ordförande
BirdLife Sverige
Tel. 070 881 28 14
E-post: lotta.berg@birdlife.se

² <https://www.svd.se/har-vi-kapitulerat-infor-kemikalieutslappen>